

a híres toursi püspök tiszteletére. A pannonhalmi volt a benedekrendieknek hazánkban az első s máig legnevezetesebb kolostora, valószínű Monte Casinója. Itt létesült Magyarország első egyházi főiskolája is, mely már Szent István korában jeles magyar hitszónokokat nevelt. 1896-ban az ország ezredéves fennállása emlékére egyik dombon felállították a milleneumi emlékművek egyikét, de ugyanakkor a monostor udvarán, az első főapátnak, Asztriknak szobrát is.

A mai Pannonhalma – Várszegi Asztrik főpát úr kitűnő irányításával – több évfordulós rendezvényel, kiállítással, kiadványokkal, egész mostani munkásságával: méltó emléket állít *a magyar iskolák 1000 esztendő s törekvéseinek*.

DR. GODA ÉVA

Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola
Debrecen

Rubovszky Kálmán: Az ifjúsági könyv mint művelődési jelenség

A szerző *Rubovszky Kálmán* 1972 óta oktatója a Kossuth Lajos Tudományegyetemnek. Jelenleg a Művelődéstudományi és Felnőttképzési Tanszék vezetője, a PhD tudományos fokozat birtokosa s a Felnőttnevelés – közművelődés PhD alprogram vezetője. Nemzetközileg is ismert szaktekin-tély. Az *Acta Andragogiae et Culturae* sorozat szerkesztője.

Az ifjúsági könyv mint művelődési jelenség c. mű a Művelődéstudomány sorozat 1. köteteként látott napvilágot 1995-ben, a Nemzetközi Kulturális Alap és az Országos Tudományos Kutatási Alap támogatásával, a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Művelődéstudományi és Felnőttnevelési Tanszéke gondozásában. A sorozatszerkesztő maga a szerző.

A sorozat most megjelent első kötete a szerző több évtizedes kutatói és publikáló tevékenységének gazdag tárházát adja. Célja: nemcsak az ifjúsági könyvek alaposabb megismerése, hanem a művelődés tisztázásában való előbbre jutás segítése is. A művelődés rendszerét ezért egy külső pontból – az ifjúsági könyvmédium oldaláról – vette szemügyre.

Tudományos alaposággal vizsgálja a témát, feltérképezi a művelődésnek – a kultúrateremtés és kultúráközvetítés – mindkét mozzanatát. Rendkívül érdekesen és olvasmányosan ír, bizonyítva, hogy a tárgykörrel kapcsolatos és ismertett legfrissebb hazai és külföldi szakirodalomban messzemenően tájékozott. Természetesen itt nincs lehetőség arra, hogy alapos, részletes ismertetőt adjunk a kötet gazdag és érdekes tartalmáról, ezért csak röviden a főbb fejezetekre térünk ki.

Az első két fejezetben a kommunikatív cselekvés alapfogalmaival, kifejezési módjával és eredményével – mely egy valódi kritikai módszer létrejöttét jelenti – ismerkedhetünk meg.

A harmadik rész az ifjúsági könyvet a kultúrateremtés szemszögéből vizsgálja. Példák sokaságával illusztrálja az ifjúsági könyv témáját megjelenítő előadás megvalósulását. (Például: Fekete István: *Vuk* c. könyve, Weöres Sándor: *Bóbita* c. verseskötete, *Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig*). Részletesen bemutatja először a nem narratív, statikus állapot, ezen belül a szubjektív lírai állapot, az objektív konkrét leírás, az illusztráció, a kép jelentőségét, majd rátér a cselekedetek narratív elmesélésének elemzésére. Itt ismerteti a klasszikus hős minta lényegét, az utazás szokatlan és ismeretlen, valamint ismerős világokban betöltött szerepét, a problémamegoldó minta jelentőségét és a mindennapi élet kalandjainak feszültségét, ill. ennek szerepét. Vagyis itt az ifjúsági könyv létrejöttének belső kulturális működését elemzi.

Az értekezés *negyedik* fejezete a legterjedelmesebb, mely a kultúráközvetítés oldaláról vizsgálja az ifjúsági könyvet, azt, hogy a könyvet a külső erők miként változtatták művelő-nevelő erővé. Példák segítségével bemutatja, hogy az ifjúsági könyvek mely kommunikatív partnerkapcsolatok szerint küldhetik üzeneteiket, majd ezt a kommunikáció célja szerinti szándékolatlanság és a szándékolt jellegű ifjúsági könyvek elemzése követi. Elemzi továbbá a közvetített anyag szokatlanságának mértéke szerint, később a közvetített anyag megjelenési módja szerint is az ifjúsági könyveket, s végül a közvetített anyag szövegkörnyezetéhez alkalmazása (az adaptálás) következik. Ebben a fejezetben részletesen betekintheünk az adaptálás műveletébe. Fekete István Vuk című könyvének utóéletét vizsgálva bemutatja, hogy miként változott lassan tömegáruvá a könyvtermelés korában egy egyetemes értelemben hasznos értékű ifjúsági regény. Arra keresi a választ (velem és másokkal együtt), hogy hogyan jelenik meg ma egy szellemi termék üzletiessé vált társadalmunkban.

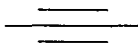
Az ötödik részben végigkíséri egy könyv ifjúságivá válásának útját (Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig). Arra a következtetésre jut, hogy az adaptálások során a mű mondanivalója egyre jobban homályosodik, szűkül és mindinkább eltávolodik az eredeti szövegtől.

A hatodik részben az ifjúsági könyvek típusai közül a képregénykönyvet (a comic book) vette alapos vizsgálat alá. Hazai kutatások és felmérések eredményeit vonultatja fel. Részletesen elemzi „Az én képregényem” elnevezésű pályázat eredményeit, melyet 1981-ben hirdettek meg a Füles című szórakoztató rejtvenyhetilapban. Megállapítja, hogy a „könyv vagy enélküli formában megjelenő képtörténet többre lenne hivatott különösen az ifjúság körében.”

A kötet jól szerkesztett, anyaga rendszerezett, világos és könnyen áttekinthető, hivatkozásai pontosak. A munka hiánypótló, mivel a téma beható ismerete és elemzése így egybegyűjtve, egy kötetben még látott napvilágot.

A könyvet ajánlom elolvasásra és tanulmányozásra azoknak, akik a könyvet úgy értelmezik, mint Fülöp Géza professzor úr: „*tágabb értelemben az ember szellemi alkotásainak írásjelekkel rögzített, megőrzésre és terjesztésre szánt foglalat*”.

Debrecen, Kvalitás. 1995.

Kiadja a Módszertani Közlemények Baráti Társasága
A kiadásért felel: Dr. Siposné Dr. Kedves Éva
Kiadóhivatal: 6725 Szeged, Hattyas sor 10. Telefon: 62/310-051
Szerkesztőség: 6725 Szeged, Hattyas sor 10.
Évente 5 alkalommal jelenik meg. Évi előfizetési díja: 200 Ft.
A címlapot tervezte: Fischer Ernő
Megjelent: 4000 példányban
CORRECT Kft. Szeged
Felelős vezető: Duba Tamás ügyvezető